

גניבה

העבודה מוגשת בחסות נוער שוחר משפט עברי

הקדמה אישית

בחרתי בנושא 'גניבה' משום שזה נושא מעניין ומאתגר מאוד ויש בו שפע של חומרי לימוד וכך אוכל להחכים יותר ויותר בנושא שמסקרן אותי כל כך. הרגשתי שמתאים לעשות עבודה דווקא על נושא גניבה מכיוון שזה נושא שבסופו של דבר, ולצערנו, מלווה אותנו בחיי היום יום והסיכוי שכל אדם ואדם ייפגש אישית עם מקרי גניבה) לווא דווקא רציניים, אלא לקיחת חפץ אישי קטן וכו' (הוא סיכוי גבוה מאוד, ועניין אותי לדעת ולהכיר יותר על סוגי גניבות, כמה הן חמורות מה העונשים הדילמות הבעיות וכו' נושא זה מעניין אותי מאוד ומעורר בי רצון לחקור לעומק, לגלות ולהבין מה מאפשר הגנה על זכויות האדם. אשמח לחקור נושא זה ולהבין את מקורותיו מהמשפטים השונים, העברי והישראלי. ארצה להכיר פסקי דין שונים בעניין זה ואת הכרעתם ולגלות על הנושא בהרחבה. לכן בחרתי בנושא זה לעבודת הפרויקט (גניבה). מקווה שאצליח לחקור ולהבין את הנושא בצורה הטובה ביותר ובהרחבה.

תוכן העניינים

פרק א	הקדמה אישית	3
פרק ב	מבוא	5
פרק ג	גוף העבודה-רקע	6
	גישת המשפט העברי	8
	גישת המשפט הישראלי	11
	השוואה בין גישת המשפט העברי לבין גישת המשפט הישראלי	14
פרק ד	סיכום	17
	בביבליוגרפיה	18

מבוא

הדרישה היתה להתמקד בנושא משמעותי מחיי היום-יום, תוך השוואה לתיאוריות קודמות, ולאפשר לבחון דרכי התמודדות, גישות ועמדות שונות בנושא בצורה של

- . ניתוח, חקירה, פיתוח רעיונות, סוגיות וכדומה
- . בחרתי בנושא גניבה, גניבה או גזל פירושם לקיחת דבר בלי רשות בעליו מושגים אלה מוכרים במשפט העברי, כמו גם במשפט הישראלי המודרני, שבו גניבה היא עבירה מוכרת בדיני העונשין
- . במהלך העבודה אסביר לעומק מה פירוש המושג 'גניבה', 'אלו איסורים היא כוללת ומה הן גישות המשפט העברי והמשפט הישראלי לגביה. ואף נשווה ביניהם
- . עבירת הגניבה היא מהעבירות הישנות והמוכרות ביותר בהיסטוריה. מצד אחד, עבירת הגניבה טומנת בחובה פגם מוסרי מהותי, שכן מדובר בלקיחת חפץ ללא רשות ובעורמה. מצד שני, גניבה לעיתים נעשית מחוסר ברירה, עקב רעב או מחסור. לכן, אין דינה של גניבה אחת שווה לדינה של גניבה אחרת. עם זאת, מהי גניבה? כיצד היא מוגדרת בחוק הישראלי? וכיצד מוגדרת בחוק העברי? אילו סוגי גניבות ישנן? על כך, בעבודה שלהלן

גוף העבודה

רקע

סעיף 283 לחוק העונשין, התשל"ז 1977 - מגדיר בהרחבה מהי למעשה גניבה, ומה יש לקיים כדי לגבש את קיומה של עבירת הגניבה, לאמור: מי שגונב חפץ שאפשר לגנוב, וללא הסכמת בעליו החוקיים, תוך שימוש בדרכי רמייה, ותוך כוונה לשלול את מושא הגניבה שלילת קבע, הרי שהוא

"גנב". גם מי שמחזיק כחוק בחפץ של אדם אחר, אך שולח ידו באותו חפץ או אובייקט, מוגדר גם הוא "כגנב".

"כדי לגנוב, יש צורך בגיבוש יסוד הנקרא "נטילה", והיא יכולה להיעשות או בהפחזה, או בתחבולה וגם אם הגנוב מוצא את החפץ, אך נמנע מלהחזיר אותו לבעליו) וזאת כאשר אפשר למצוא את הבעלים - בקלות, לדוגמא: כאשר מוצאים תעודת זהות של אדם אחר

שיש לקיים לשם גיבוש עבירת הגניבה, הוא שהחפץ שנגנב הוא חפץ שאפשר למעשה לגנוב, אך הכוונה היא למעשה לכל דבר, אפילו אם הוא מחובר לקרקע, תלישתו ונטילתו, מהווה "נטילה שלא כדין", "קרי: גניבה. העונש על גניבה, בהתאם לסעיף 284 לחוק

העונשין, עומד על 3 שנות מאסר, וישנן עוד עבירות מיוחדות של גניבה, שמוגדרות גם הן בחוק העונשין.

דוגמאות לעבירות גניבה בעלות חומרה יתרה) יותר מעבירת הגניבה הבסיסית)

גניבה בידי עובד

אמנם עבירת גניבה בידי עובד הינה עבירה הזוהה באופן בסיסי לעבירת הגניבה הכללית, אולם, מערכת היחסים בין העובד למעבידו מבוססת על אמון הדדי, ומעילה באמון זה מערערת את הבסיס ליחסי העובד-מעביד. לכן, החוק מתייחס לעבירת גניבה בידי עובד בחומרה רבה.

עם זאת, החוק קובע כי לא די בגניבה מזערית בכדי שתחול החמרה

זו, ובניגוד לעבירת גניבה רגילה, נדרש כי תהא זו גניבה של חפץ השווה 1,000 שקלים לפחות. יש לציין כי לא נדרש שהעובד יקבל מהמעביד משכורת, ומספיק שהתקיים בין השניים יחס של נאמנות שהופר עם התקיימות עבירת הגניבה

מדובר בעבירה חמורה אשר העונש בצידה יכול להגיע עד שבע שנות מאסר, יותר מכפול מעונש המקסימום שקבוע בחוק בגין גניבה רגילה.

גניבה בידי עובד ציבור

סעיף 390 לחוק העונשין מגדיר את עבירת הגניבה בידי עובד ציבור כעבירת גניבה בעלת חומרה יתרה, יותר מעבירת הגניבה הבסיסית, ואף יותר מעבירת גניבה בידי עובד

היחס המיוחד לנסיבות אלו נובע בעיקר

מהעובדה שיחסי האמון של כלל אזרחי המדינה בעובדי הציבור שקולים ליחסי האמון שבין האזרחים למדינה, שכן עובד הציבור אינו משמש כאדם פרטי אלא אמור לפעול למען האינטרס

הציבורי ולייצג את מוסדות המדינה

הסעיף קובע כי "עובד הציבור הגונב דבר שהוא נכס המדינה או דבר שהגיע לידי מכוח עבודתו, וערכו עולה על אלף שקלים חדשים, דינו - מאסר עשר שנים". כמו כן, בעבירה זו לא נדרשת התקיימות של נזק או של אובדן הנכס הגנוב, אלא די בעצם נטילתו של הנכס כדי לספק את דרישת היסוד העובדתי בעבירה.

החזקת נכס החשוד כגנוב

המחוקק קבע סנקציות פליליות בגין רכישת נכסים גנובים, זאת במטרה לתמרץ את הרוכשים לברר האם הנכסים בהם הם מעוניינים – הם בעצם נכסים גנובים. התנהלות זו תפגע בתמריץ מבצעי העבירות, שכן לא יוכלו לזכות בכסף עבור הרכוש הגנוב

סעיף 411 לחוק העונשין קובע כי מי שקיבל בידועין נכס,

כשהוא יודע כי בפשע גנוב, והוא נוטל עליו את השליטה בנכס, דינו – מאסר שבע שנים. עוד מוסיף הסעיף וקובע כי מבצע העבירה כאמור, יכול להיות נידון בבית המשפט בו יישפט הגנוב המקורי, וכי אז צפוי הוא לעונש לו צפוי הגנוב

סעיף 413 מחמיר אף יותר, וקובע כי על המחזיק בנכס שיש לגביו יסוד סביר להניח שהוא גנוב, לשכנע את בית המשפט כי הנכס המדובר נרכש באופן חוקי. ככל שבית המשפט לא שוכנע כי הרכישה בוצעה כדין, דין הנאשם 6 חודשי מאסר.

הסתרת צוואה

הסתרת צוואה או העלמתה היא עבירה פלילית שבצידה עונש מאסר, הנכללת בעבירות שהן מעין גניבה, 'כקבוע בסעיף 395 לחוק העונשין, התשל"ז 1977-על פי הסעיף", המסתייר כתב צוואה בכוונה להונות, בין שהמצווה חי ובין שהוא מת, דינו - מאסר חמש שנים". כאמור, אין נפקות לעובדה אם האדם שכתב את הצוואה בין החיים, שכן אסור לעולם להעלים את הצוואה, והעלמתה מהווה עבירה פלילית כך או כך. בנוסף לכך, סעיף 5 לחוק הירושה קובע כי הרשעת האדם בהעלמתה של הצוואה מבטלת את זכותו לרשת את המנוח. זאת, לצד הסנקציה הפלילית שעשויה להיגזר על הנאשם, מכוח הדין הפלילי, בגין העלמת הצוואה.

גישת המשפט העברי

גניבה היא מצוות לא תעשה מהתורה על לקיחת חפץ מבעליו בחשאי, ללא ידיעת הבעלים. בשונה מאיסור גזל שנעשה בגלוי בכוח הזרוע, גניבה נעשית בהיחבא ללא ידיעת דעת הבעלים. איסור הגניבה הוא אחת משבע מצוות בני

נח המקור לאיסור גניבה הוא מהנאמר בתורה: "לא תגנבו ולא

תכחשו ולא תשקרו איש בעמיתו". למרות שגנוב עבר איסור מהתורה אינו נענש במלקות, היות שבאפשרותו וחובתו להשיב לבעלים את אשר גנוב - הרי הוא לאו הניתק לעשה) לאו הניתק לעשה הוא סוג של לאו) מצוות לא תעשה (בתורה, שכאשר עוברים עליו, מתחייבים במצוות עשה

שמאפשרת לתקן את העבירה. על לאו הניתק לעשה לא נענשים בעונש מלקות.)
ההסבר לאי הענישה תלוי במחלוקת רבי יוחנן וריש לקיש מתי לוקים. לדעת ריש לקיש בעצם לאו הניתק לעשה מחייב מלקות, אלא שיכול להיפטר מהמלקות על ידי שיקיים העשה. ולדעתו של רבי יוחנן ההסבר הוא שכיון שניתן לקיים העשה עדיין לא נשלם העבירה על איסור הלאו ורק בביטול העשה נשלמת עבירת הלאו.

"והשיב את הגזלה אשר גזל": השבת הגזלה והענשת הגזלן

מקור החובה

וידבר ה' אל משה לאמר: נפש כי תחטא ומעלה מעל בה, 'וכחש בעמיתו בפקדון או בתשומת יד או בגזל או עשק את עמיתו. או מצא אבדה וכחש בה ונשבע על שקר, על אחת מכל אשר יעשה האדם לחטא בהנה. והיה כי יחטא ואשם והשיב את הגזלה אשר גזל או את העשק אשר עשק או את הפקדון אשר הפקד אתו, או את האבדה אשר מצא. או מכל אשר ישבע עליו לשקר ושלם אתו בראשו וחמשתיו יסף עליו, לאשר הוא לו יתננו ביום אשמתו. ואת אשמו יביא לה, 'איל תמים מן הצאן בערכך לאשם אל הכהן) ויקרא ה, כ-כה).

יריעה רחבה ויחס מיוחד נתייחדו לגזל במשפט העברי. אמנם מקובל לומר ששפיכות דמים וגילוי עריות ועבודה זרה הן העבירות היותר חמורות מכלל העברות שנוכרו בתורה, אלא שהתלמוד הבבלי מלמד שלא רק שהגזל חמור כמותן, אלא שיייתכן שהוא אף חמור מהן. וזה לשונו:

בוא וראה כמה קשה כוחה של חמס, שהרי דור המבול עברו על הכל, ולא נחתם עליהם גזר דינם עד שפשטו ידיהם בגזל. 1. ועוד נאמר בתלמוד: כל הגוזל את חבירו שווה פרוטה, כאילו נוטל נשמתו ממנו. אין ספק שאילו היה יכול הרוצח להשיב את נפשו של הנרצח ולתקן את העוול שעשה, ראוי היה לחייבו לעשות כן, ומכאן ברור מדוע חייבה התורה את הגוזל, שהתלמוד מדמהו לרוצח, להשיב את הגזלה שגזל.

רבים אינם מבחינים בין הגזל לגנבה, ושאלה היא: מהי גנבה ומהי גזלה? מרן, ר' יוסף קארו, בעל "שולחן ערוך", אומר:

ממון האדם בחזקה, כגון שחטף מידו מטלטלים, או שנכנס לרשותו שלא לרצון הבעלים ונטל משם כלים, או שתקף בעבדו או בבהמתו ונשתמש בהם, או שירד לתוך שדהו ואכל פירותיה, וכל כיוצא בזה. ובמקום אחר הוא אומר:

איזהו גנב? הלוקח ממון אדם בסתר ואין הבעלים יודעים. אבל אם לקח בגלוי ובפרהסיא, אין זה גנב, אלא גזל. לכאורה ראוי

היה להחמיר בעונשו של הגזלן יותר משל הגנב, שהרי הגזלן מהווה סכנה לציבור ולשלטון החוק כיוון שהוא נוטל את רכוש הזולת לעיני כול, לעתים אף לעיני הבעלים, ומבצע את זממו כמי שמכריז בפני כל באי עולם שאין דין ואין דין. לעומת זאת, הגנב חושש להתגלות, אם מפחד העונש הצפוי לו אם מחמת הבושה. ואולם לא כן נקטה התורה, שהרי הגנב נקנס בתשלומי כפל

ויותר, ועל הגזלן נאמר רק: "והשיב את הגזלה אשר גזל". "כיצד אפשר להסביר היפוך יוצרות זה?
שאלה זו כבר נשאלה בתלמוד
מה החמירה תורה בגנב יותר מגזלן?

הרמב"ם, בספר" מורה הנבוכים, "בפרק הזן בתורת הענישה, הרשה לעצמו להציע הסבר משלו:
אחד משיקולי הענישה הוא, שככל שהעברה נפוצה יותר וקלה יותר לביצוע, כן ראוי להחמיר
בענישתה יותר, כדי להרתיע

והחטא יותר נמצא ויותר קרוב להעשות, ראוי שיהיה ענשו יותר קשה, כדי שימנעו ממנו. והענין
שאינו נמצא רק מעט, עונשו יותר קל.

על פי זה הוא מסביר את ההבדל בין גנב לגזלן:
ואמנם היות הגזלן לא יחויב לשלם דבר נוסף על צד הקנס...
הוא מפני מיעוט מציאות הגזל, שנזק הגנבה יותר נמצא מן הגזל, שהגנבה אפשר בכל מקום והגזל
אי אפשר בתוך המדינה כי אם בקושי. ועוד שהגנבה אפשר בדברים הגלויים ובדברים המוצנעים,
והגזל אי אפשר אלא בנגלה, ואפשר לאדם להשמר מן הגזל ולעמוד כנגדו, ואי אפשר כן עם הגנב.
ועוד שהגזלן ידוע, ויבוקש וישתדלו להוציא מידו מה שלקח, והגנב אינו ידוע. ומפני אלו הסבות
כלם חייבו הגנב קנס, ולא חייבו הגזלן קנס.

עוד מקור מהתורה בו מבינים כמה חמור איסור הגניבה-לאחר הסיפור העוצמתי של מתן תורה
שמופיע בפרשת יתרו, פרשת משפטים כוללת דווקא ציונים ורשימת דינים העוסקים בהתנהלות
שבין אדם לחברו. עם זאת, בסוף הפרשה מובאים פרטים נוספים בסיפור מתן תורה - מאורעות
שקרו לפני ואחרי המעמד בהר סיני.
והנה סיכום קצר של פרשת משפטים -
"ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם" אומר בורא העולמים למשה
ומצווה אותו להעביר לבני-ישראל רשימת דינים ארוכה העוסקים במצוות שבין אדם לחברו. אחד
מהדינים הינו-דיני עבדים
לבית-דין למכור לעבד, יהודי שנתפס בגניבתו ואין באפשרותו לשלם את הגניבה. תקופת העבדות
תהיה שש שנים לכל היותר.

מותר לאדון להעניק לו שפחה כדי שתוליד ממנו בנים אך כשהוא משתחרר השפחה לא
משתחררת במידה והעבד אוהב

את אשתו ומסרב להשתחרר, ירצע אדונו את אוזניו במרצע והוא ישאר עבד עד לשנת היובל.

דין נוסף אשר נזכר בפרשת משפטים הינו-דיני גנבים) ומזיקין)

דיני הגנב: במידה והוא נתפס בגניבתו, עליו לשלם כפול משווי הגניבה. אם הוא גנב שור או שה
ושחט אותם ומכרם, עליו לשלם כפול ארבע בגניבתו, וכפול חמש בגניבת שור.

כאשר בעל הבית הנגנב חשש לחייו
וכהגנה עצמית הרג את הגנב פטור) דיני המזיק: אדם שכרה, או הסיר, כיסוי של

בור ונפל שם שור או חמור, עליו לשלם לבעל הבהמה את שווייה לאחר חישוב שווי הנבילה.
אדם שלקח את צאנו לרעות בשדה חברו, או שילח אש שהזיקה את
שדה חברו, ישלם את מלוא הנזק).

גישת המשפט הישראלי

חוק העונשין, התשל"ז1977-

תקפות: תקף

פורסם לראשונה:

04/08/1977

תוקן לאחרונה:

26/07/2018

השר הממונה: משפטים

נושא: משפט פלילי

הגדרתה של עבירת הגניבה ע"פ המשפט הישראלי
עבירת: הגניבה על מגוון סוגיה מוגדרת בחוק העונשין, התשל"ז
1977-ההגדרה הטהורה.
לעבירת הגניבה מופיעה בסעיף 383 לחוק העונשין, הקובע, כי אדם אשר גונב דבר מה, הוא מי שנוטל דבר מה או כל דבר מוחשי שניתן לגנוב) למשל: מכשיר חשמלי, (ללא הסכמה של הבעלים של אותו חפץ, בין במרמה ובין ללא שהייתה לו זכות על החפץ.
כמו כן, על מנת שעבירת הגניבה תתממש, יש להראות כי הגונב אכן התכוון ליטול לצמיתות את החפץ מבעליו. לחלופין, הגדרה נוספת לעבירת הגניבה, מתייחסת לסיטואציה שבה אדם אשר מחזיק מראש בחפץ מסוים ברשות מהבעלים, נטל אותו לצמיתות או שלח יד בחפץ במרמה. לדוגמא: אדם המחזיק כספים בנאמנות, אשר שולח יד בכספי הנאמנות, הוא למעשה "גנב", "עפ"י לשון ההגדרה.
זאת ועוד, חוק העונשין קובע, כי גניבה יכולה להתבצע במספר דרכים: בתחבולה, בהפחדה או בניצול טעות של הצד השני) דוגמא לניצול טעות: לקוח שהמשיך לדרכו, לאחר שקיבל מקופאי עודף גבוה ממה שהגיע לו. ניתן לראות בהתנהגות זו גניבה, לפי לשון החוק. (כך גם לגבי" מציאה", "במקרים שבהם ניתן לאתר בנקל, את בעליו של חפץ כלשהוא) לדוגמא: כאשר אדם מוצא תעודת זהות עם כסף בתוכה, הרי שאז אפשר לאתר את הבעלים בקלות יחסית. במידה והמוצא אינו עושה כן, הרי שהוא מבצע גניבה, לפי לשון החוק.
(. עוד רכיב שיש להוכיח במסגרת עבירת הגניבה, בא לידי ביטוי בעובדה שיש להראות שהגניבה בוצעה כלפי אדם שמוגדר בתור" בעלים". "בעלות" מוגדרת בחוק העונשין גם בתור בעלות חלקית וגם בתור החזקה או שליטה (כדין) למשל, גניבה מאדם המחזיק כסף בנאמנות, כמוה גניבה מ"בעלים". ("בנוסף, לשם גיבושה של עבירת הגניבה, יש צורך לגנוב" דבר הניתן להיגנב, "כלומר: דבר הניתן להיגנב מוגדר בתור דבר מה בעל ערך, שהוא למעשה נכס ששייך לאדם אחר

עם גיבושה והוכחתה של עבירת הגניבה בבית המשפט, קובע חוק העונשין בסעיף 384 כי דינו של "גנב" עומד על 3 שנות מאסר, בכפוף לכך שאין סעיף עבירה שונה לנסיבות גניבה מסוימות) כפי שאסביר בהמשך).

מהי גניבה בנסיבות מחמירות?
384א לחוק העונשין מגדיר מספר אירועי" גניבה "חמורים מן הרגיל, שבגינם העונש יהיה חמור יותר. לדוגמא, עבירות גניבה חקלאית מוגדרות בתור עבירות חמורות יותר. זאת, בשל הנזק הכספי הרב שהן גורמות לחקלאים ולחקלאות. במקרים כאלו, העונש עומד על 4 שנות מאסר.
גניבה של תשתיות או מתקני תשתיות, גם היא מוגדרת בתור עבירה חמורה, שעונשה עומד על 4 שנות מאסר. כך גם לגבי גניבה של חפצים בעלי ערך היסטורי, דתי או מדעי.

אציין, כי גם גניבה של חפץ שערכו גבוה מחצי מיליון שקלים, נחשבת לעבירה חמורה במיוחד, שהעונש בגינה עומד על 7 שנות מאסר.

עבירות גניבה מסוגים שונים
עד כה: דנו בעבירת גניבה" טהורה" וכן בעבירות גניבה המתבצעות בנסיבות מחמירות. אך מעבר לעבירות אלו, חוק העונשין קובע עוד מספר רב של עבירות גניבה או מעין גניבה ספציפיות. להלן, אציג את חלקן
גניבה ע"י עובד ציבור: סעיף 390 לחוק העונשין

קובע, כי עובד ציבור שגונב נכס השייך למדינה או נכס השייך למקום עבודתו וערכו גבוה מ-1,000 ₪, דינו מאסר של 10 שנים. החומרה בעונש נובעת ממעמדו המיוחד של עובד הציבור וההגינות והאמון המצופים ממנו.

גניבה ע"י עובד: סעיף 391 לחוק העונשין קובע, כי גניבה המתבצעת ע"י עובד ממעבידו, גם היא מוגדרת בתור עבירה חמורה, בשל האמון שניתן לעובד. גניבה ע"י עובד של חפץ שערכו גבוה מ-1,000 ₪, עומדת על 7 שנות מאסר. גניבה ע"י מנהל: סעיף 392 לחוק העונשין קובע, כי חבר דירקטוריון או בעל משרה בתאגיד, אשר גונב חפץ (לרבות כסף) מידי התאגיד, דינו עומד על 7 שנות מאסר. גם בעבירה זו, הענישה חמורה מאוד בשל מעמדו הרם של מבצע העבירה והאמון הניתן בו.

פסקי דין בנושא גניבה

בית משפט השלום בתל אביב קבע בשבוע שעבר כי אשה תשלם לגבר עמו ניהלה מערכת יחסים אינטימית פיצוי בגובה 110 אלף שקל עבור גניבת זרע ופגיעה בפרטיותו. זהו פסק דין חדשני, שכן עד עכשיו הסוגיה עלתה בתביעות של אבות שניסו להשתחרר מתשלום מזונות ובתי המשפט קבעו כי ברגע שקיימו יחסי מין, לקחו את הסיכון ובקשתם נדחתה.

השניים ניהלו קשר מיני לפני כעשר שנים, כשפער הגילים ביניהם עומד על למעלה מעשור. לטענתו, האשה סיפרה לו כי היא עקרה ועקרותה גרמה לגירושיה מבעלה לשעבר. לדבריו, האישה ניסתה לשכנע אותו כי יוותר על אמצעי מניעה בעת קיום יחסי מין מאחר שעקרותה אינה מאפשרת לה להרות ותיארה את טיפולי הפוריות הקשים אותה עברה. כעבור שנתיים הם נפרדו והגבר התחתן עם אחרת. ערב נישואיו סיפרה לו האישה כי היא בהריון. הוא התכחש לבן שנולד והיא הגישה תביעה נגדו להכרה באבהות ולחיובו במזונות בתביעה טען כי רימתה אותו, הטרידה את משפחתו ו"הרסה לו את שבנה". היא הכחישה שאמרה לו שהיא עקרה, ולפי גרסתה, האשה לא פעלה בצורה מכוונת להביא את הילד לעולם. עוד הכחישה שהטרידה אותו באובססיביות השופטת חנה ינון מצאה את גרסת הגבר כאמינה ומשכנעת יותר. התובע לא צפה כי הנתבעת תיכנס להריון והאמין בתום לב כי הינה עקרה, "...נכתב בפסק הדין". מסקנתי הינה כי התנהגות הנתבעת (עולה כדי ביצוע של עוולה של' גניבת זרע, 'וכי במודע ובמתכוון ביקשה היא להונות את התובע ולגזול את זרעו, והאופציה של הימנעות מכניסה להיריון ממנו כלל לא עמדה לנגד עיניה... אין חולק כי נגרם לתובע נזק הבא לידי ביטוי הן בחיובו במזונות, והן בעגמת הנפש שנגרמה לו ולמשפחתו בעקבות מעשי הנתבעת. מכל האמור עולה כי התובע לא חפץ להפוך לאב באמצעות הנתבעת והדבר נאכף ונכפה עליו, "כתבה ינון למעשה.

פסקה השופטת פיצוי של 150 אלף שקל, אולם קבעה כי יש להפחית מחצית מהסכום, שכן גבר המקיים יחסי מין עם אשה צריך להיות אחראי לתוצאות הטבעיות של המעשים". אין להטיל בשלמות את האשמה כולה להתרחשות על כתפי הנתבעת, שכן התובע הינו אדם בוגר ומיושב בדעתו אשר ניהל מערכת יחסים זוגית ואינטימית עימה, ללא שימוש באמצעי מניעה וחזקה עליו שידע את ההשלכות לכך מדרך הטבע, "נכתב". התובע הודה כי ידע שהנתבעת הינה אישה גרושה וכי טופלה בעבר בטיפולי פוריות ובכל מקרה קיים עמה יחסי מין ללא אמצעי מניעה. עם כל הצער שבדבר היה עליו לחשוש לכך שאף אם הסיכוי מועט, קיימת אפשרות סבירה לכניסה להריון."

השופטת הוסיפה לסכום שנקבע בגין עוולת גניבת הזרע פיצוי בגובה 35 אלף שקל בגין הפגיעה בפרטיות.

פסק דין 2

עובד בתי משפט בצפון נעצר בחשד שגנב כספים מלשכותיהם של השופטים בעת שניהלו דיונים. החשוד נעצר ובמשטרה אומרים כי הוא הודה במיוחס לו והוא נימק את מעשיו בכך שהוא במצב כלכלי קשה. התלונות החלו להצטבר בסוף חודש מרס לאחר שסכומי כסף במזומן נגנבו מלשכות השופטים בבתי המשפט השלום בנצרת ובטבריה. לפי החשד, הגנב היה מנצל את הזמן שבו שהו השופטים באולמות הדיון והיה גונב את הכסף מארנקיהם. מדובר בסכומים שנעו בין עשרות למאות שקלים בכל פעם. החשד נפל בשלב מסוים על עובדת ניקיון, שנעצרה והכחישה את המיוחס לה. היא אף עברה בדיקת פוליגרף שהעלתה כי דיברה אמת. במשטרה, בסיוע משמר בתי המשפט, המשיכו בחקירה ובין השאר התקינו מצלמות שתיעדו בסופו של דבר את החשוד בשעת מעשה. בשל העובדה שהחשוד עבד בשני בתי המשפט ובהם גם ביצע את המעשים, הוא יובא להארכת מעצרו בבית משפט השלום בעכו.

השוואה בין גישת המשפט הישראלי לבין המשפט העברי

כפי שניתן לראות עד כה, לאורך גוף העבודה, לחוק הגנת הצרכן במשפט הישראלי ביחס למשפט העברי ישנם חלקים דומים ומשותפים רבים וכמו כן גם הבדלים רבים ושונים. בחלק זה אשווה בין שתי גישות המשפט ואציג את ההשוואה באופן מפורט וברור.

משלי": 30-31 לא יבוזו לגנב, פי יגנוב למלא נפשו פי ירעב. ונמצא - ישלם שבועתים, את כל הון ביתו יתן הקודם, המלמד ש לא יבוזו לגנב - אם יפצה את קרבנותיו מביתו : ונמצא - ישלם שבועתיים הפסוק אומר, שהגנב משלם פי 7 מערך הגניבה. אולם, על-פי התורה, אדם שגנב רכוש צריך לשלם רק פי 2, שמות": אם המצא תמצא בקדו הגנבה, משור עד תמור עד ששה חיים - שנים ישלם; "ישנם רק שני מקרים מיוחדים - אדם שגנב שם ושחט או מכר אותו, צריך לשלם פי 4, ואדם שגנב שור ושחט או מכר אותו צריך לשלם פי 5, שמות": פי יגנב איש שור או ששה וטבחו או מכרו - תמשה בקר ישלם תחת השור, וארבע צאן תחת הששה. בכל מקרה אין בתורה דין של תשלום פי 7. אם כך, מדוע נאמר כאן שהגנב ישלם שבועתיים?

1. מבחינה משפטית, הגנב אכן יכול לצאת ידי חובתו בכך שיחזיר רק פי 2 מערך הגניבה, אולם הוא לא מסתפק בכך, הוא רוצה גם לשקם את כבודו ואת מעמדו החברתי, כדי ש"לא יבוזו לו"; לשם כך הוא צריך לפייס את האיש שגנב ממנו, ולכן הוא נותן לו מעבר למה שבית הדין מחייב אותו": אם יתן שבע פעמים כשיעור הגניבה, אז יחדל ממנו בעל הגניבה) "מצודת דוד על משלי ו לא", (הוא לא דיבר שם מהעונשים שיתנו בית דין לגנב על-פי המשפט, אלא על-פי הבושת

והכלימה שירגיש הגנב כשיתפרסם היותו גנב... כשנמצא עם הגניבה, התפעל מהכלימה ההיא, שכבר היה משלם שבעתיים להינצל מאותה בושא, וגם את כל הון ביתו יתן, כי זה טבע האדם" (אברבנאל על שמות כב ג). (פירוש זה מתאים לפסוק בשיר השירים, שיר השירים ח": 7 מִיָּמַי רַבִּים לֹא יוֹכְלוּ לְכַבֹּת אֶת הָאֵהָבָה, וּנְהָרוֹת לֹא יִשְׁטְפוּהָ; אִם יִתֵּן אִישׁ אֶת כָּל הוֹן בֵּיתוֹ בְּאֵהָבָה, בְּזוֹ יְבוֹזוּ לוֹ. "הביטוי את כל הון ביתו משותף לשני הפסוקים, ומלמד שיש קשר ביניהם: בפסוקנו נאמר, שלא יבוזו לגנב שגונב מתוך רעב; בשיר השירים נאמר, שאם ייתן איש את כל הון ביתו באהבה - כן יבוזו לו) פירוט. (מההקבלה ניתן אולי להסיק, שהגנב בפסוקנו נותן את כל הון ביתו כדי שלא יבוזו לו) כנראה מדובר כאן באדם עני שגנב אוכל כי לא היו לו מזומנים, אבל עדיין יש לו קצת רכוש בבית שאותו הוא יכול לתת). לפי זה, אפשר לפרש שהמושג שבעתיים לא מציין דווקא פי 7, אלא כמות מרובה כלשהי; ראו שבע = שפע.

2. יש מפרשים, שדין תשלומי כפל אינו בהכרח בדיוק פי" 2: הקרן - היא ממון, ולכן היא תמיד משולמת כשעת הגניבה. והכפל) היא" הקרן "השנייה - (היא קנס, וערכה יכול להיות כל דבר, והיא מחוייבת רק בשעת העמדה לדין, ומשמעותה - הענשת הנתבע. ויש עוד הבדלים רבים. וראה דעת "היראים" בנושא, שהקנס משולם לבית דין ולא לתובע, ובית דין יעשה כל מה שיחליטו) "ד"ר מנחם צוקר, ע"פ" שיעורים "מהדורה שניה עמ. 218)

3. מכיוון שהקטע עוסק, בין השאר, באישה נכריה) פסוק, (24 ייתכן שגם הפסוק מתאר אדם שגנב מאיש נכרי, ונשפט על-פי חוקי הגויים, שהם מחמירים יותר מהתורה בעניין זה) ראו גם בפסוקים הבאים לגבי היחס לנואף בספר משלי ובתורה.)

4. ייתכן שהמספר 7 נובע מסיכום של קנסות על כמה גניבות, למשל: אדם שגנב שור שהיו עליו כלים, וטבח או מכרו, צריך לשלם פי 5 על השור, ופי 2 על הכלים - סה"כ 7 רש"י; (או: אדם שגנב שור ושה וטבחם או מכרם, צריך להוסיף, בנוסף להחזר הגניבה, עוד 4 שוורים ו 3-כבשים, סה"כ 7. אולם, מבחינה מתימטית, ההחזר בכל מקרה לא יוצא פי 7 מהגניבה, למשל, נניח שאדם גנב שור ששווה 100 וכלים ששוים, 50 בסה"כ 150; אם הוא משלם פי 5 על השור (500) ופי 2 על הכלים, (100) אז הוא משלם בסה"כ 600, שזה פי 4 מהערך הכולל של הגניבה, (150*4=600) ולא פי 7!

5. וייתכן שהפסוקים מתארים שני סוגי גנבים) ע"פ פרופ' מרדכי זר כבוד', דעת מקרא 'על הפסוק (גנב עני - שגונב מתוך רעב ולכן לא בזים לו ואינו צריך לשלם": לא יבוזו לגנב כי יגנוב למלא נפשו כי ירעב " וגנב עשיר - שבזים לו ומחייבים אותו לשלם את כל הון ביתו; לפי זה, פירוש המילה "ונמצא" הוא - אבל יש במציאות גם גנב מסוג אחר, גנב עשיר, ש"ישלם שבעתיים, את כל הון ביתו יתן".

לפי זה, הגנב העשיר נדרש לשלם פי 7 מעבר לדין התורה, כי העבירה שעשה היא חמורה יותר - הוא גנב מתוך תאוות בצע ולא מתוך רעב; בנוסף לכך דרושה הרתעה גדולה יותר - תשלום פי 2 הוא נמוך יחסית להונו של אדם עשיר ולא ירתיע אותו מספיק. ע"פ התורה, בית הדין רשאי לקבוע עונשים חמורים יותר מעונשי התורה, כאשר נראה לשופטים

שהחטא חמור במיוחד או שנדרשת הרתעה מיוחדת. אולם, הרעיון הזה לא מתאים להקשר של הקטע, שעיקרו עוסק בניאוף; הגניבה נזכרת כאן רק בדרך אגב, כדי להציג ניגוד בין גניבה לבין ניאוף. לכן, לא מסתבר שהקטע יטרח לדון בסוגים שונים של גנבים.

6. ועל-דרך הדרש, חז"ל פירשו שהכוונה לשבעתיים מדורים של גיהנום: ונמצא ישלם שבעתיים - זה עם הארץ שלמד תורה וחזר לקלוקלו הראשון, הקדוש ברוך הוא משלימו לארבעה עשר מדורי של גיהנום, לא דיו שהוא גורם לו, אלא לו ולביתו ולממונו, שנאמר את כל הון ביתו ייתן. דבר אחר: ונמצא ישלם שבעתיים - זה הדיין שנתמנה על הציבור, אם אינו דן באמת ומוציא את הדין לאמיתו, הקב"ה משלימו לארבעה עשר מדורי של גיהנום, לא דיו שהוא גורם לו, אלא לו ולביתו ולממונו, שנאמר את כל הון ביתו יתן. "מדרש משלי".

את כל הון ביתו יתן

בפסוק הקודם נאמר, שהגנב פעל מתוך רעב, כלומר הוא כל-כך עני שאין לו אוכל. אם כך, איך ייתכן שיש לו הון בביתו?

1. ייתכן שיש לו רכוש, אבל אין לו מזומנים, והוא היה כל-כך רעב עד שלא היה לו זמן למכור את הרכוש שבביתו, ולכן נאלץ לגנוב אוכל.

2. וייתכן שהוא בכלל לא עני, ויש לו הרבה אוכל ורכוש לעכשיו, אבל הוא גונב בשביל העתיד, "למלא נפשו כי ירעב", שמא בעתיד יהיה רעב!

כך דרכו של יצר הרע - הוא מתחיל לפתות את האדם בדברים חיוניים" אתה חייב לגנוב כדי לאכול היום, "ממשיך בדברים פחות חיוניים" אתה חייב לגנוב כדי שיהיה לך אוכל גם מחר - אולי מחר כבר לא תוכל לגנוב, "וממשיך עד אין סוף" אתה חייב לגנוב כדי שתוכל לקנות דירות לנכדים. ... כך מצליח יצר הגניבה לפתות גם את העשירים הגדולים ביותר.

ולמרות זאת, אומר הכתוב, אין לבוז לגנב, כי הגניבה נובעת

בתחילתה מהחרדה הטבעית מפני רעב; ובלבד שהגנב יסכים לתת את כל הון ביתו כדי לפצות את הנפגעים

שהמילים הון ביתו מדגישות, שהגנב צריך לפצות את הקרבנות גם מביתו הפרטי. זאת בניגוד לכמה גנבים בני דורנו, אנשי עסקים, המקימים' חברה בע"מ, 'מגייסים כספים ממשקיעים תמימים, ומשתמשים בהם כדי לבנות ארמונות מפוארים לעצמם ולבני ביתם, וכאשר נגמר הכסף בחברה, הם מסתתרים מאחרי ה"מסך" של חברה בע"מ, ומסרבים לשלם. הפסוק רומז, שיש להרים את המסך, ולחייב את אותם גנבים לשלם את כל הון ביתם כפיצוי.

לסיכום:

לאורך פרויקט זה הוצג בבירור נושא הגניבה, החל מגישת המשפט העברי בנושא ועד לגישת המשפט הישראלי בנושא זה וכן השוואה בין שתי הגישות. לאורך העבודה גיליתי עובדות רבות שלא ידעתי קודם לכן.

כך גישת המשפט הישראלי הרואה בחומרה את הפרת איסור הגניבה. המטרה הברורה של החוק היא ברורה ומטרתה היא להגן על האזרח, ניתן לראות זאת גם בפרק השלישי של העבודה, "גישת המשפט הישראלי", המפרט התייחסויות שונות בחוק לגניבה.

בדומה לכך גם גישת המשפט העברי רואה בחומרה את איסור הגניבה. לאורך העבודה נוכחתי לדעת את האיסורים והעקרונות הרבים ביחס להגנה על האזרח-מפני גניבות שונות, וכן ההגנה שהורחבה ביחס לרמאות וגניבת דעת. ההשוואה בין גישות המשפט השונות סייעה לי להבין את נקודות הדמיון הרבות ונקודות השוני. וסייעה לי להבין את התפתחות המשפט הישראלי בסוגיה ואת החשיבות הרבה של האיסורים השונים המצויים בגישות.

דרכי האכיפה בשתי הגישות, גם הן, מדגישות לי את החשיבות של כל גישת משפט ואת ההבנה הגדולה כי יש להגן על האזרח החסר האונים אל מול הגונב שהפריט המצוי בידיהם לעיתים עלול להיות מנוצל לרעה.

לסיום, שמחתי לחקור את הנושא ולגלות את מקורותיו וחשיבותו, שהביאו לי ידע נרחב בנושא הגנת הצרכן.

עבירת הגניבה היא עבירה חמורה, יחסית, המורכבת ממספר רב של יסודות, שיש להוכיח בבית המשפט. מדובר בעבירה עתיקת יומין, שעם השנים השתכללה והשתנתה.

ביבליוגרפיה

<http://tora.us.fm/tnk1/ktuv/mily/mj-06-31.html>

<http://www.daat.ac.il/mishpat-ivri/skirot/skira.asp?id=263>

<https://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-4981235,00.html>

<https://he.wikipedia.org/wiki/%D7%92%D7%A0%D7%99%D7%91%D7%94>

<http://www.daat.ac.il/mishpat-ivri/maamarim/al-maamado.htm>

<http://www.xn---->

1hcmbrcawb7c0a9b1ah.co.il/%D7%A2%D7%91%D7%99%D7%A8%D7%AA-%D7%94%D7%92%D7%A0%D7%99%D7%91%D7%94-%D7%91%D7%9E%D7%A9%D7%A4%D7%98-%D7%94%D7%99%D7%A9%D7%A8%D7%90%D7%9C%D7%99 HYPERLINK
[.co.il/%D7%A2%D7%91%D7%99%D7%A8%D7%AA-%D7%94%D7%92%D7%A0%D7%99%D7%91%D7%94-%D7%91%D7%9E%D7%A9%D7%A4%D7%98-%D7%94%D7%99%D7%A9%D7%A8%D7%90%D7%9C%D7%99/"/](http://www.co.il/%D7%A2%D7%91%D7%99%D7%A8%D7%AA-%D7%94%D7%92%D7%A0%D7%99%D7%91%D7%94-%D7%91%D7%9E%D7%A9%D7%A4%D7%98-%D7%94%D7%99%D7%A9%D7%A8%D7%90%D7%9C%D7%99/)

<https://main.knesset.gov.il/Activity/Legislation/Laws/Pages/LawPrimary.aspx?t=lawlaws> HYPERLINK

["https://main.knesset.gov.il/Activity/Legislation/Laws/Pages/LawPrimary.aspx?t=lawlaws&st=lawlaws&lawitemid=2000479"](https://main.knesset.gov.il/Activity/Legislation/Laws/Pages/LawPrimary.aspx?t=lawlaws&st=lawlaws&lawitemid=2000479) & HYPERLINK

["https://main.knesset.gov.il/Activity/Legislation/Laws/Pages/LawPrimary.aspx?t=lawlaws&st=lawlaws&lawitemid=2000479"](https://main.knesset.gov.il/Activity/Legislation/Laws/Pages/LawPrimary.aspx?t=lawlaws&st=lawlaws&lawitemid=2000479)st=lawlaws HYPERLINK

["https://main.knesset.gov.il/Activity/Legislation/Laws/Pages/LawPrimary.aspx?t=lawlaws&st=lawlaws&lawitemid=2000479"](https://main.knesset.gov.il/Activity/Legislation/Laws/Pages/LawPrimary.aspx?t=lawlaws&st=lawlaws&lawitemid=2000479) & HYPERLINK

["https://main.knesset.gov.il/Activity/Legislation/Laws/Pages/LawPrimary.aspx?t=lawlaws&st=lawlaws&lawitemid=2000479"](https://main.knesset.gov.il/Activity/Legislation/Laws/Pages/LawPrimary.aspx?t=lawlaws&st=lawlaws&lawitemid=2000479)lawitemid=2000479

<https://supreme.court.gov.il/museum/Documents/%D7%94%D7%9E%D7%A9%D7%A4%D7%98%20%D7%94%D7%A2%D7%91%D7%A8%D7%99%20-%20%D7%9E%D7%90%D7%9E%D7%A8.pdf>

<https://milog.co.il/%D7%92%D7%A0%D7%99%D7%91%D7%94>